

بازنویسی کریتیقال و به زبان سهل و معاصر
توسط علیا مخدره سرکار خانم لادن بنت الموسوی النامقی

امیرارسلان نامدار

(در بیست و دو پرده)

نوشته‌ی

میرزا محمدعلی نقیب‌الممالک شیرازی

پرده‌ی اول:

سفر خواجه نعمان و سودسروش

نجات یافتن مادر امیرارسلان

از دست سپاهیان جرار فرنگی

و خلاصی از جزیره بدون سکنه

تهران - ۱۳۹۱

سرشناسه	: نقیب الممالک، محمدعلی، قرن ۱۳ ق.
عنوان قراردادی	: امیر ارسلان
عنوان و نام پدیدآور	: امیر ارسلان نامدار در بیست و دو پرده/ نوشته میرزا محمد علی نقیب الممالک شیرازی؛ بازنویس لادن موسوی.
مشخصات نشر	: تهران، آگه سازان سبز، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۸۲۹۵-۰۲-۲-۱ ج ۱: ۹۷۸-۹۶۴-۸۲۹۵-۰۲-۲-۱
قیمت	: ۱۵۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
مدرجات	: پرده اول: سفر خواجه نعمان و سود سرشار.
موضوع	: داستان های فارسی - قرن ۱۳ ق.
شناسه افزوده	: موسوی، لادن، ۱۳۶۶.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ الف/۷۴۷۶ PIR
رده بندی دیویی	: ۸۱۵/۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۰۶۲۳۵

انتشارات آگه سازان

امیر ارسلان نامدار در بیست و دو پرده
 پرده اول: سفر خواجه نعمان و سود سرشار
 نوشته: میرزا محمدعلی نقیب الممالک شیرازی
 بازنویسی: لادن موسوی
 حروفنگار: رضوان کوثری
 طراح جلد: محمدحسین هوشمندی

چاپ: شهاب عرش

شمارگان: ۱۰۰۰

چاپ اول: ۱۳۹۱

قیمت: ۱۵۰۰ تومان

کلیه حقوق متعلق به انتشارات آگه سازان است.

کد پستی: ۱۵۹۸۸۱۴۸۱۱

تلفن: ۸۸۸۹۷۶۲۸

دورنگار: ۸۸۹۱۵۸۳۳

شابک دوره ۲۲ جلدی: ۹۷۸-۹۶۴-۸۲۹۵-۰۲-۲-۱

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۲۹۵-۰۴-۷-۱ (جلد ۱)

سایت: www.agahsazan.ir

پیش‌درآمد

امیرارسلان یکی از قصه‌های پُر خواننده میان پارسی‌زبانان بود؛ از زمان انتشار تا ۳۰، ۴۰ سال قبل. این دوره را هم می‌توان به دو قسمت تقسیم کرد: در دوره‌ی اول که فرنگ و فرنگستانی؛ که پُر از جذابه بود؛ چراکه لباس پوشیدن، غذاخوردن، آداب معاشرت، طرز آرایش زنان، و صد البته آرزوهای دور و دراز و دست‌نیافتنی خود را در فرنگستان می‌یافتند؛ حتی هیجان برآمده از ماجراهای منسوب به قهرمان فرنگی بیش‌تر جذیشان می‌کرد تا قهرمان قصه ایرانی. دوره‌ی دوم متعلق به کسانی است که می‌خواهند بدانند پدران شان از چه چیز امیرارسلان خوششان می‌آید. می‌توان گفت از سر کنجکاوی و آشنائی با پسند نسل قبل، البته در سطح مقدماتی و شاید بهتر باشد بگوییم ابتدایی.

البته این قصه و اقبال از آن گویای بسیاری از مباحث فرهنگی و مسائل اجتماعی ایران و ایرانیان هم هست که می‌تواند منشاء بسیاری از تحقیق‌ها باشد.

قصه امیرارسلان از نظر توصیف‌ها، جمله‌ها، واژه‌ها، متأثر است از کلام مرسوم میان محرران دوره‌ی قاجار. نمونه‌ی دمدستش سفرنامه‌های ایرانیان آن دوره از جمله ناصرالدین شاه قاجار است، که این قصه در دوران سلطنت او و برای او نوشته شده‌است. نوع قصه و حتی بافت درونی قصه متأثر است از روایت شفاهی مرسوم در ایران دوره‌ی قاجار. اما به دلیل مکتوب بودن قصه، تنها راه ارتباط با قصه‌ی امیرارسلان مطالعه آن است. پس این متن از نعمت صیقل خوردن مرسوم میان متون شفاهی و انتقال سینه به سینه و به روز شدن نثر و حتی محتوا، محروم مانده‌است و به همین دلیل این کتاب به کتابخانه‌های تخصصی برخی از متخصصان ادبیات منتقل شده‌است.

منطق این قصه منطق موجود در قصه‌های مادر بزرگ پدران نسل من که برایشان قصه می‌گفت و هر کدام از قصه‌ها را بارها برایشان می‌گفت و هیچ وقت روایت مادر بزرگ از یک قصه، جز خط داستان آن، باهم یکی نبود. این برمی‌گشت: (۱) به حال و حوصله مادر بزرگ و (۲) حال و حوصله شنونده و (۳) شرایط زمانی و مکانی. یک بار قبل از خواب، یک بار در یک عصر و در انتظار برگشت مادر و پدر، یا آخر شب در جمع: دور کرسی، یا در تنهایی. همه این‌ها باعث می‌شد شکل قصه و نحوه گفتنش باهم متفاوت باشد.

دکتر محمدجعفر محجوب در مقدمه‌ای که بر امیرارسلان (تهران،

۱۳۴۸، شرکت چاپ کتاب‌های جیبی) نوشته، منشاء بسیاری از حوادث عجیب و غریب و شعرها را (در این بازنویسی برای اختصار شعرها حذف شده‌اند) کتاب‌های: رموز حمزه، چهل طوطی، اسرار قاسمی، گرشاسب نامه، شاهزاده شیرویه و... دانسته است. و برای اولین بار این دکتر محبوب بود که در مقدمه‌ی امیرارسلان برپایه‌ی یادداشت‌های دوست‌علی معیرالممالک^۱ نویسنده‌ی امیرارسلان را نقیب‌الممالک معرفی کرد. آنچه باید در این جا به آن اشاره کرد این است که محمدعلی نقیب‌الممالک شیرازی نقال (قصه‌گو شب‌های بی‌خوابی) ناصرالدین‌شاه بوده و جالب آن که نقیب‌الممالک قصه‌ی امیرارسلان را برای سرگرمی ناصرالدین‌شاه خلق کرده و این قصه را طی یک سال برای شاه هنگام خواب نقل می‌کرده‌است و سال بعد دوباره از سر برایش این قصه را آخر هر شب برایش نقل می‌کرده تا به خواب برود. فهرست چاپ‌های عمده‌ی امیرارسلان به این ترتیب است:

۱) امیرارسلان رومی، تهران، ناشر: اخوان کتابچی، ۱۳۱۰

خورشیدی.

۲) امیرارسلان رومی، تهران، چاپ سنگی، ناشر؟ سال چاپ؟

۳) امیرارسلان رومی، شیراز، ناشر؟ ۱۳۰۸.

۴) امیرارسلان رومی، تهران، کتابفروشی محمدحسن علمی، سال

چاپ؟

۵) امیرارسلان نامدار، خلاصه و تصحیح: پرویز کاردان، تهران،

۱۳۴۶ خورشیدی، ناشر: مرکز نمایش پدیده.

۶) امیرارسلان نامدار، تلخیص: محمد رضا جعفری، تهران، امیرکبیر، سال چاپ؟

۷) کتاب مستطاب امیرارسلان، پژوهشگر و ویراستار: منوچهر کریمزاده، تهران، انتشارات طرح نو، ۱۳۷۹.

همان طور که در فهرست بالا می بینیم نسخه های متعددی از امیرارسلان چاپ شده؛ از چاپ سنگی گرفته تا چاپ سربی. ولی در میان این چاپ ها یکی بیش تر از بقیه به چاپ های متعدد رسیده است: کلیات هفت جلدی امیرارسلان رومی و ملکه فرخ لقا. که تا پیش از انقلاب اسلامی هر سال چند بار به چاپ می رسید. ولی دیگر ناشران از صرافت چاپ امیرارسلان افتاد و چاپ آن به پاکستان سپرده شد و توسط دست فروش ها به طالبان آن با قیمت ارزان اما با چاپ بی کیفیت و کاغذ نامرغوب ارائه شد.